

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦІВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії

Володимир САДКОВИЙ

«____» 2020 року

ПРОГРАМА

вступних випробувань для осіб, що вступають на навчання для здобуття ступеня "бакалавр" на основі раніше здобутого за іншою спеціальністю ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) вищої освіти

Спеціальність: 053 "Психологія"

Освітньо-професійні програми: "Екстремальна та кризова психологія",
"Робота з персоналом"

Харків - 2020

Програма вступних випробувань розроблена Приймальною комісією Національного університету цивільного захисту України відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України в 2020 році, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 11 жовтня 2019 року № 1285, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 02 грудня 2019 року за № 1192/34163, Порядку відбору та прийому до вищих навчальних закладів цивільного захисту, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23 лютого 2015 року № 197, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 16 березня 2015 року за № 290/26735 та Правил прийому до Національного університету цивільного захисту України у 2020 році.

Метою вступних випробувань є перевірка у кандидатів на навчання рівня знань, умінь та навичок, здібностей до зазначеного виду діяльності.

Вступні випробування включають:

1. **фахове випробування** у формі співбесіди;
2. **фахове випробування** у формі іспиту;

Особи, що вступають на навчання **на основі здобутого раніше ступеня молодшого спеціаліста**, допускаються до складання фахових випробувань в разі надання до приймальної комісії Національного університету цивільного захисту України сертифікату зовнішнього незалежного оцінювання з **української мови і літератури** (кількість балів повинна становити не менше 100).

Особи, які, відповідно до Правил прийому до Національного університету цивільного захисту України, мають право складати вступні випробування у формі вступних іспитів (замість зовнішнього незалежного оцінювання), складають вступний іспит з української мови і літератури за програмою для осіб, що вступають на навчання для отримання ступеню бакалавр на основі повної загальної середньої освіти.

Конкурсний бал для осіб, що вступають на навчання на основі здобутого раніше ступеня молодшого спеціаліста, обчислюється як сума балів, отриманих за українську мову та літературу і фахове випробування у формі іспиту. Для решти вступників конкурсний бал визначається як бал, отриманий за результатами фахового випробування у формі іспиту.

Відповідно до отриманого балу формується рейтинг кандидатів на навчання, за результатами якого здійснюється зарахування до університету.

Серед осіб, які допущені приймальною комісією до участі у конкурсі та набрали одинаковий загальний конкурсний бал, переважне право на зарахування мають кандидати з вищим середнім балом оцінок з додатку до диплома про вищу освіту.

ПРОГРАМА
фахового випробування у формі співбесіди

ВСТУП

Фахове випробування у формі співбесіди проводиться з метою оцінки у абитурієнта рівня теоретичних знань необхідних для подальшого навчання за відповідною освітньо-професійною програмою. Співбесіда проводиться в рамках навчальних дисциплін, що наведені нижче. В разі неуспішного складання фахового випробування у формі співбесіди абитурієнт не допускається до подальшого складання фахового випробування у формі іспиту.

Фахове випробування у формі співбесіди проводиться фаховою атестаційною комісією з використанням трьох теоретичних питань. В разі необхідності членами фахової атестаційної комісії можуть бути задані додаткові запитання. Час на підготовку до усної відповіді складає 20-30 хвилин.

**1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З
ФАХОВОГО ВИПРОБУАННЯ У ФОРМІ СПІВБЕСІДИ**

Теоретична підготовка кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за 2-х бальною шкалою за наступними критеріями:

Оцінка	Критерії
Зараховано	Кандидат на навчання повністю, логічно і послідовно надав відповідь на запитання, виявив вміння самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок.
Не зараховано	Кандидат на навчання засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді, не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу.

**2. ПЕРЕЛІК ТЕМ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ
НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ У ФОРМІ СПІВБЕСІДИ.**

2.1. Перелік тем з навчальної дисципліни «Філософія і засади логіки»

1. Вступ. Філософія як форма світогляду.
2. Проблема буття в філософії. Простір і час як предмет філософського аналізу.
3. Філософське вчення про розвиток.
4. Матеріальне та ідеальне. Концепції свідомості в філософії.
5. Мова і мислення.
6. Природа пізнання. Пізнання та практика. Проблема об'єктивності знання.

- 7.Форми і методи пізнання. Наука.
- 8.Логіка і її зміст. Поняття як логічна форма
- 9.Судження як логічна форма
- 10.Умовивід
- 11.Концепції людини в історії філософії. Проблема антропосоціогенезу
- 12.Проблема сенсу життя людини. Життя і смерть у духовному досвіді людства. Проблема свободи.
- 13.Соціальні відносини. Соціальна структура суспільства.
- 14.Особистість та суспільство.
- 15.Цивілізація і прогрес. Глобальні проблеми сучасності
- 16.Сутність та зміст культури. Історичні типи культури.
- 17.Релігія. Мораль. Мистецтво.

2.2. Перелік тем з навчальної дисципліни «Культурологія»

1. Предмет культурології. Основні підходи до інтерпретації культури.
2. Форми і типи культур.
3. Первісна культура. Культура Стародавнього Сходу
4. Антична культура.
5. Культура Середніх віків.
6. Культура епохи Відродження та Реформації.
7. Європейська культура Нового часу.
8. Модерн і постмодерн у сучасній культурі.,

2.3. Перелік тем з навчальної дисципліни «Іноземна мова»

- 1.Служба цивільного захисту в Україні та країні, мова якої вивчається.
- 2.Причини виникнення вогню.
- 3.Види пожеж.
- 4.Мовленнєвий етикет спілкування.
- 5.Історія розвитку пожежної частини.
- 6.Сучасні пожежні частини.
- 7.Лексичний мінімум основ міжкультурної свідомості з визначенням взаємостосунків і взаємовідносин.
- 8.Організація пожежно-профілактичної роботи.
- 9.Обладнання пожежної частини.
- 10.Електронні іншомовні джерела.
- 11.Граматика для усного викладу інформації.
- 12.Прилади пожежогасіння.
- 13.Засоби індивідуального захисту рятувальників.
- 14.Сайти міжнародних організацій цивільного захисту та організацій країни, мова якої вивчається.
- 15.Вогнегасники.
- 16.Класифікація вогнегасників за типами пожеж.
- 17.Комп'ютерний переклад іншомовної інформації.
- 18.Пожежна профілактика та безпека.
- 19.Мовно-комунікативний рівень проведення презентацій.

20. Стихійні та техногенні катастрофи.

2.4. Перелік питань з навчальної дисципліни «Анатомія нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності»

1. Загальна характеристика нервової системи і її структурних елементів.
2. Міжклітинні взаємодії у нервовій системі.
3. Рефлекторна діяльність нервової системи.
4. Розвиток нервової системи в ембріогенезі.
5. Філогенез нервової системи.
6. Мозкова діяльність.
7. Будова головного мозку.
8. Топографія та будова кінцевого мозку.
9. Провідні шляхи.
10. Лімбічна система.
11. Периферична та вегетативна нервова система.
12. Спинномозкові нерви. Черепномозкові нерви.
13. Аналізатори.

2.5. Перелік питань з навчальної дисципліни «Основи біології людини»

1. Науки про людину.
2. Клітина – морфофункціональна одиниця життя.
3. Спадковість та мінливість.
4. Генетика статі.
5. Загальні уявлення про клітинний цикл.
6. Етапи індивідуального розвитку організмів.
7. Організм людини як цілісна біологічна система.
8. Основні закономірності постембріонального розвитку.
9. Поняття про еволюцію.
10. Теорія Дарвіна.
11. Принципи класифікації організмів.
12. Поняття про антропогенез.
13. Походження людини.

2.6. Перелік питань з навчальної дисципліни «Основи вищої математики та математична статистика»

1. Матриці і визначники (детермінанти). Системи лінійних алгебраїчних рівнянь.
2. Вектори.
3. Пряма на площині. Криві другого порядку.
4. Функція однієї змінної. Границя функції.
5. Похідна функції однієї змінної
6. Первісна функція. Невизначений інтеграл. Визначений інтеграл.
7. Основні поняття і теореми теорії ймовірностей.
8. Повторні незалежні випробування.
9. Випадкові величини. Основні закони розподілів випадкових величин.

- 10.Багатовимірні випадкові величини.
- 11.Закон великих чисел і граничні теореми.
- 12.Задачі математичної статистики.
- 13.Основні поняття вибіркового методу.
- 14.Точкові і інтервальні оцінки, довірчі інтервали.
- 15.Перевірка статистичних гіпотез (щодо дисперсій, щодо середніх, щодо часток)
- 16.Однофакторний дисперсійний аналіз.
- 17.Основи кореляційного аналізу.
- 18.Основи регресійного аналізу.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

3.1. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни **«Філософія і засади логіки»**

- 1.Данильян О.Г. Філософія: Підручник / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко. – Х. : Право, 2012.
- 2.Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006.
- 3.Причепій Є.М. Філософія: Підручник / Є.М. Причепій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2005.
- 4.Філософія : Учеб. для вузов / Отв. ред. В.П. Кохановский . — Ростов н/Д : Феникс, 2000.
- 5.Філософія: Навчальний посібник / за ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2004.
- 6.Філософія : Курс лекцій / Бичко В.І., Табачковський В.Г., Горак Г.І. та ін. — 2-е вид. — К. : Либідь, 1994.
- 7.Жеребкін В.Є. Логіка: Підручник. – К., 2001.
- 8.Історія західноєвропейської філософії XV-XVII ст.: Курс лекцій. - К., 1994.
- 9.Історія світової культури./за ред. Л.Т. Левчук, В.І. Панченко, та ін. – К.: Либідь, 2000.
- 10.Каріков С.А. Філософія. Розділи: Філософська антропологія, соціальна філософія, філософія культури: навчальний посібник. – Х. : НУЦЗУ, 2011.
- 11.Новейший философский словарь. Постмодернизм / Главный научный редактор и составитель А.А. Гриценов. – Мн.: Современный литератор, 2007.
- 12.Померанц Г.С., Миркина З.А. Великие религии мира. – 3-е изд., испр. – М., 2006.
- 13.Хёсле В. Философия и экология. - М., 1994.
- 14.Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. - К., 1992.
- 15.Диалектика познания. - Л., 1988.
- 16.Диалектика, логика, наука. – М., 1973.
- 17.Дробницкий О.Г. Понятие морали: Историко-критический очерк. – М.: Наука, 1974.

3.2. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни **«Культурологія»**

1. Каріков С.А. Культурологія : курс лекцій. – Х.: НУЦЗУ, 2019.
2. Історія світової культури / за ред. Л.Т. Левчук, В.І. Панченко та ін. – К.: Центр учебової літератури, 2010.
3. Кормич Л.І., Багацький В.В. Культурологія. – К.: Кондор, 2004.
4. Подольська Є.А. та ін. Кредитно-модульний курс культурології. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.
5. Культурологія. Методичні рекомендації / О.В. Рябініна, М.В. Болотських, С.А. Каріков. – Х.: НУЦЗУ, 2008.

3.3. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни **«Іноземна мова»**

1. Кринська Н.В., Логвиненко І.В., Попова Л.В., Панова Т.М. Англійська мова за професійним спрямуванням для вищих навчальних закладів системи МНС. Навч.посібник. – Харків: УЦЗУ, 2007.
2. Virginia Evans –Jenny Dooley – Matthew Williams. Firefighter. Career Paths. Express Publishing.
3. Liz and John Soars - Oxford University Press - New Headway Intermediate the THIRD edition, 2003.
4. Богацький И.С., Дюканова Н.М. Бизнес-курс английского языка. Словарь-справочник. – К., 2003.
5. Верба Л.Г., Верба Г.В. Граматика сучасної англійської мови. Довідник. – К., 2003.

3.4. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни **«Анатомія нервової системи та фізіологія вищої нервової діяльності»**

1. Ільїна Ю.Ю., Дметерко Н.В. Морфологічні основи психічної діяльності. Навч. посібник. Слов'янськ, - 2003.
2. Ільїна Ю.Ю. Методичні рекомендації з курсу «Анатомія нервової системи. -Харків, 2010.
3. Сапин М.Р., Билич Г.Л. Анатомия человека. М.: Высшая школа, -1989.
4. Синельников Р.Д., Синельников Я.Р. Атлас анатомии человека. М, 1993, Т. 4.
5. Старушенко Л.І. Анатомія і фізіологія людини. —К.: „Вища школа". 1998.
6. Хоменко Б.Г. Анатомия человека. Киев, Высшая школа, 1991.
7. Чорнокульський СТ. Анатомія центральної нервової системи. К., 2002.

3.5. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни **«Основи біології людини»**

1. Биология / Под ред. В. Н. Ярыгина. — М.: Медицина, 1999.
2. Бужієвська Т. І. Основи медичної генетики. — К.: Здоров'я, 2001.
3. Войціцький В.М. та ін. Біологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Кондор, 2007. – 760 с.
4. Воробець З.Д. Біологія: навчальний посібник. К.: Знання, 2010. – 436 с.

5. Даценко І. І. Гігієна та екологія людини: Навч. посіб. — Л.: Афіша, 2000. — 298 с.
6. Ільїна Ю.Ю., Перелигіна Л.А., Приходько Ю.О. Основи біології людини /Підручник, Харків, НУЦЗУ. – 2019. – 279 с.
- Крисаченко В. С. Людина і біосфера: Підручник. — К.: Заповіт, 1998. — 637 с.
7. Людина: Навч. посіб. з анатомії та фізіології. — 2-ге вид. / За ред. Т. Сміт. — Л.: БаК, 2002. — 240 с.
8. Свиридов О. І. Анатомія людини. — К.: Вища шк., 2001. — 400 с.
9. Сегеда С.П. Антропологія: підручник для студентів гуманітарних спеціальностей. К.: Либідь, 2001.- 336 с.
10. Філіпов М. М. Психофізіологія людини. — К.: МАУП, 2003. —136 с.

3.6. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни **«Основи вищої математики та математична статистика»**

- 1.Агапова І.С., Сознік О.П., Теорія ймовірностей і математична статистика: навч. пос. – Х.: НУЦЗУ, 2010. – 299 с.
- 2.Білоусова, Л.І., Горонескуль М.М. Курс вищої математики у середовищі Maple : Навч. посібник / Л.І. Білоусова, М.М. Горонескуль . – Х. : УЦЗУ, 2009. – 412с.
3. Горонескуль М.М. Основи вищої математики та математична статистика. Модуль 1. Основи вищої математики: методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів. – Х.: НУЦЗУ, 2015. – 125 с.
- 4.Горонескуль М.М. Математична статистика : Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів при вивченні дисципліни : Для слухачів спеціальності "Психологія" всіх форм навчання. – Х. : НУЦЗУ, 2010 . – 83 с.
- 5.Таблиці функцій та критичних точок розподілів : Теорія ймовірностей. Математична статистика. Математичні методи в психології / Уклад. М.М. Горонескуль . – Х. : УЦЗУ, 2009. – 90 с.
- 6.Горонескуль М.М. Математичні методи в психології : Методичні вказівки з організації самостійної роботи студентів при вивченні дисципліни : Для слухачів спеціальності "Психологія" всіх форм навчання. – Х. : НУЦЗУ, 2010 . - 73 с.
- 7.Тевяшев А.Д., Литвин О.Г. Вища математика у прикладах та задачах. Ч.1. - Харків: ХНУРЕ; Фактор, 2004. – 592 с.
- 8.Тевяшев А.Д., Литвин О.Г., Кривошеєва Г.М. та ін. Вища математика у прикладах та задачах. Ч.2. - Харків: ХНУРЕ; 2002.

Голова фахової атестаційної комісії:

Ліна ПЕРЕЛИГІНА

ПРОГРАМА

фахового випробування у формі іспиту

ВСТУП

Фахове випробування у формі іспиту проводиться з метою перевірки та оцінки теоретичної підготовки вступника, встановлення рівня його знань з основних фахових дисциплін за відповідною освітньо-професійною програмою.

Фахове випробування у формі іспиту проводиться в усній формі з використанням трьох теоретичних питань, що наведені у білетах до іспиту.

Час на підготовку до відповіді складає 30 хвилин.

Для складання випробування абітурієнт може використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного та пейджингового зв'язку, будь-які носії інформації протягом іспиту абітурієнту використовувати суворо забороняється.

У разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамостійності підготовки до відповіді, голова фахової атестаційної комісії має право видалити абітурієнта з випробування з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЙ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ У ФОРМІ ІСПИТУ

Рівень знань кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за стобальною шкалою (від 100 до 200) за такими критеріями:

Кількість балів	Критерії, за якими оцінюється відповідь
190 – 200	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила в конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією а мовну культуру.
189-160	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, при цьому можливі 1-2 негрубі помилки; логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила у конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією.
135-159	Кандидат на навчання показав знання основного матеріалу, але не розкрив його деталей, припустився при цьому 2-3 грубих помилок, або дав неточні формулювання.
100-134	Кандидат на навчання знає незначну частину програмного матеріалу, у відповідях на теоретичні та практичні питання

	припускається грубих помилок, слабо володіє спеціальною термінологією.
0-99	Кандидат на навчання не знає значної частини програмного матеріалу, не може надати відповіді на теоретичні та практичні питання, не володіє спеціальною термінологією, має низьку мовну культуру.

В разі отримання кандидатом на навчання менше 100 балів, фахове випробування у формі іспиту вважається не складеним, а такій особі відмовляється в подальшій участі в конкурсі на зарахування на навчання.

2. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ У ФОРМІ ІСПИТУ.

2.1. Перелік тем з навчальної дисципліни «Загальна психологія»

- 1.Психологія як наука та професійна діяльність.
- 2.Розвиток психології як науки.
- 3.Структура та методи психології.
- 4.Напрямки діяльності психолога.
- 5.Психіка та її розвиток. Свідомість та самосвідомість.

2.2. Перелік тем з навчальної дисципліни «Підготовка з надання домедичної допомоги»

1. Гостра дихальна та серцево-судинна недостатність.
2. Шоковий та коматозний стан. Синдром тривалого стискання тканин.
3. Патогенез травм механічного походження. Рани та їх класифікація.
4. Кровотечі. Травми опорно-рухового апарату людини.
5. Термічні травми. Термічний опік, тепловий удар та відмороження, гіпотермія. Електротравма.
6. Отруєння небезпечними хімічними речовинами. Отруєння продуктами харчування. Біологічні отруєння.
7. Термінальні стани.
8. Поведінка людей та особливості надання ДМД при надзвичайних ситуаціях природного характеру.
9. Поведінка людей та особливості надання ДМД під час надзвичайних ситуацій техногенного характеру.
10. Підтримка життєво важливих функцій організму при порушенні дихання та кровообігу.
11. Порядок проведення серцево-легеневої реанімації при зупинці дихання та кровообігу.
12. Зупинка кровотечі штатними та підручними засобами.
13. Перев'язувальний матеріал. Техніка накладання пов'язок. Порядок накладання м'яких пов'язок на окремі ділянки тіла
14. Поняття іммобілізації. Технічні засоби іммобілізації та правила користування ними.

15. Порядок іммобілізації постраждалих при різних ушкодженнях. Методи транспортування потерпілих, технічні засоби транспортування.

16. Порядок організації лікувально-евакуаційного забезпечення в умовах надзвичайних ситуацій.

17. Домедична допомога при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування та при радіаційних ураженнях. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування.

18. Порядок надання домедичної допомоги при екстрених пологах.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

3.1. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни

«Загальна психологія»

1. Варій М.Й. Загальна психологія. Підручник. – К., 2007.
2. Вачков И.В. Введение в профессию «психолог»: Учебное пособие. - 2-е изд. – М., 2003.
3. ГиппенрейтерЮ.Б. Введение в общую психологию. –М., 2002.
4. Гічан І.С. Порівняльна психологія. Зоопсихологія. Конспект лекцій. – К.: НАУ, 2003. – 73с.
5. Грановская Р.М. Элементы практической психологии. - -СПб., 2003.
6. Губко О.Т. Основи зоопсихології. Навчальний посібник / За ред. С.І.Болтівця. – К.:Світогляд, 2006. – 190с. – (шифр бібліотеки Ю9).

3.2. Список рекомендованої літератури з навчальної дисципліни

«Підготовка з надання домедичної допомоги»

Базова

1. Домедична допомога в умовах надзвичайних ситуацій. Практичний посібник. / Волянський П.Б., Гур'єв С.О., Долгий М.Л., Дрозденко Н.В., Іскра Н.І., Макаренко А.М., Стрюк М.П., Терент'єва А.В. // К.: Видавництво – друкарня 2016. – 151 с.

2. Медичний та біологічний захист за умов надзвичайних ситуацій: навчальний посібник. Близнюк М.Д., Волянський П.Б., Гафарова М.Т., Гур'єв С.О., Долгий М.Л., Іскра Н.І., Крилюк В.О., Кузьмін В.Ю., Матяш В.І., Сацик С.П., Терент'єва А.В. – К.: ІДУЦЗ, 2016.– 359 с.

3. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях : Навчальний посібник (за загальною редакцією Волянського П.Б. та Гринзовського А.М.) / Гринзовський А.М., Волянський П.Б., Калашченко С.І. та ін.]. – Київ : ІДУЦЗ, 2018. – 216 с.

4. Медицина надзвичайних ситуацій. Підручник / Б. Д. Халмурадов, П. Б. Волянський – К. : Центр учебової літератури, 2016. – 208 с.

5. Перша допомога. (Підручник для населення). Видавничий дім.“Скарби”, Київ, 1999.

6. Перша допомога (Підручник для інструктора Червоного Хреста). Київ, 1999.

7. Протоколи з надання екстреної медичної допомоги у разі невідкладних станів. Київ “Фарм АРТ”, 2001.
8. Курс по неотложной медицине для Учебных центров в Евразии (Руководство для слушателей). АМСЗ, 2003.
9. Довідник з надання медичної допомоги потерпілим при дорожньо-транспортних пригодах. Київ, 2004.
10. Система невідкладної медичної допомоги США. Особливості її організації та підготовки фахівців (довідковий посібник). Київ, 2004.
11. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О. Фундаментальні основи медичних знань. Курс лекцій. Частина I. – X.: ВРВД НУЦЗУ, 2006 р.
12. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О. Перша медична допомога. Курс лекцій. Частина II. – X.: ВРВД НУЦЗУ, 2006 р.
13. Вандер К.О., Барбашин В.В., Толкунов І.О., Семків О.М. Загальні принципи надання першої медичної допомоги та правила поведінки в осередках катастроф. Курс лекцій. Частина III. – X.: ВРВД НУЦЗУ, 2007 р.
14. Олійник П.В. та інш. Перша медична допомога. – Львів.: «Спалом»., 2004 р.

Допоміжна

1. Дубицкий А.Е., Семенов И.А., Чепкий Л.П. Медицина катастроф. - К.: Здоров'я, 1993. - 462 с.
2. Екстренна медична допомога / За ред. Г.Г. Рощіна. – К.: Поліграф. книга, 2009. - 138с.
3. Епідеміологія /Васильченко А.А. та ін. - К.: Здоров'я, 1993. - 464с.
4. Медицина екстремальних ситуацій: Навч. посіб. / Б.Р. Богомольний, В.В. Кононенко та ін. – Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. - 412 с.
5. Медицина надзвичайних ситуацій: Навч. посіб. / В.С. Тарасюк та ін. – Київ: ВСВ «Медицина», 2010. - 526 с.
6. Нормальна фізіологія/ За ред. В.І. Філімонова. - К.: Здоров'я, 1994. - 608с.
7. Організація і надання першої медичної допомоги населенню в надзвичайних ситуаціях. За ред. В.С. Тарасюка - Вінниця: Нова книга, 2007. – 144 с.
8. Олійник П.В. Перша медична допомога. - Львів: Сполом, 2004. - 256 с.
9. Основи радіаційної медицини: Навч. посібник. / О.П. Овчаренко, А.П. Лазар, Р.П. Матюшко. – Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2002. - 208 с.
10. Первая медицинская помощь: Справочник / Сост. Ю.С. Тира. - Харьков: Фолио; Единорог, 2003. - 383 с.
11. Свиридова О.І. Анатомія людини: Підручник / За ред. І.І. Бобрика. - К.: Вища шк., 2001. – 399 с.
12. Тітов І.І., Волошинський О.В., Глушко Л.В., Дацюк О.І. Алгоритм надання невідкладної допомоги у критичних станах: Навчальний посібник / Вид. 3-е. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2009. – 256 с.
13. Хлівний М.Г. Пожежникові про першу медичну допомогу: Навч. посібник. - Черкаси: ЧПБ, 2001. - 156 с.
14. Хлівний М.Г., Черненко О.М. Словник термінів з основ медичних

знань. - Черкаси: АПБ ім. Героїв Чорнобиля, 2010. – 168 с.

15. Чаплик В.В. Медицина надзвичайних ситуцій. Збірник законодавчих і нормативних актів: навч. посіб. / В.В. Чаплик, П.В. Олійник, Я.І. Пилипів, В.Ф. Кузьменко. – К.: Медицина, 2010. – 376 с.

16. Швидка та невідкладна медична допомога / За ред. І.С. Зозулі та І.С. Чекмана. - К.: Здоров'я, 2002. – 768 с

17. Дубицький А.Ю., Семенов І.О., Чепкій Л.П. Медицина катастроф. – Київ: «Здоров'я», 1993 р.

Інформаційні ресурси

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012р. № 5403 –VI.
2. Закон України „Про екстрену медичну допомогу”, затверджений Указом Президента України від 05.07.2012р. №5081 –VI діє з 01.01.2013 р.
3. Наказ МНС України від 24.12.2004 р. №249 «Уніфікована програма медичної підготовки рятувальників та інших фахівців, які беруть участь у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій і не мають медичної освіти».
4. Наказ МНС України від 02.08.2011 р. №785 «Про удосконалення підготовки особового складу служби цивільного захисту МНС з питань надання першої медичної допомоги».
5. Наказ МОЗ України від 19.11.2009 р. №833 «Про удосконалення системи підготовки з надання першої невідкладної медичної допомоги».
6. Наказ МОЗ України від 18.03.2005 № 120 «Про організацію навчання медичних та немедичних працівників з надання медичної допомоги в екстремічних ситуаціях».
7. Наказ МОЗ України від 02.03.2009 № 132 «Про організацію навчання окремих категорій немедичних працівників навичкам надання першої невідкладної медичної допомоги».

Голова фахової атестаційної комісії:

Ліна ПЕРЕЛИГІНА